

EUROKONWERSATORIA

6. konwersatorium
koordynatorka: Joanna Różycka-Thiriet

22 kwietnia 2020 r.
j.rozycka@schuman.pl

Temat: Stosunki UE-Turcja (członkostwo w Unii, migracje, bezpieczeństwo)

Nasz gość:

- dr Karol Wasilewski, analityk Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych,

SŁOWNICZEK PRZETRWANIA

Porozumienie z Ankary - jest to umowa stowarzyszeniowa, którą Turcja podpisała z ówczesną Europejską Wspólnotą Gospodarczą jeszcze w 1963 roku. Weszła w życie w 1964 roku i zakładała wprowadzenie unii celnej (wspólnych zewnętrznych ceł). Unia celna stała się rzeczywistością dopiero 1 stycznia 1996 roku. Obejmuje produkty przemysłowe i przetworzone produkty rolne. Już w Porozumieniu z Ankary Wspólnota, poprzedniczka Unii Europejskiej, zobowiązywała się do przyjęcia Turcji w poczet członków po odpowiednim okresie dostosowawczym (nie dłuższym niż 20 lat). Jednak wokół członkostwa Turcji jest wiele wątpliwości, począwszy od tego, czy zgodnie z wymogami jest to kraj europejski (tylko 3 % powierzchni Turcji znajduje się w Europie). Można także podważać europejskość Turcji w sensie kulturowym.

Negocjacje akcesyjne Turcji - Turcja złożyła wniosek o członkostwo w 1987 roku. W 1997, na unijnym szczycie w Luksemburgu uznano, że Turcja może kandydować do Unii, a w 1999 w Helsinkach przyznano jej oficjalnie **status kraju kandydującego**. Obecnie Turcja jest krajem, który najdłużej stara się o członkostwo w Unii Europejskiej. Tureckie negocjacje z UE obejmują 35 obszarów tematycznych i rozpoczęły się w 2005 roku. Do tej pory zamknięto tylko jeden rozdział (nauka i badania), a w 15 innych obszarach (np. podatki, ochrona środowiska, swobodny przepływ kapitałów) rozmowy rozpoczęto, lecz ich nie zakończono. W 2006 roku zapadła decyzja, że 8 rozdziałów negocjacyjnych nie zostanie na razie otwartych, ponieważ Turcja nie chce objąć Cypru protokołem dodatkowym do porozumienia z Ankary. Oba kraje są skonfliktowane, a Cypr (jako nowy członek Unii Europejskiej od 2004 roku) powinien zostać przez Turcję uwzględniony w umowie stowarzyszeniowej z UE. Zablokowane rozdziały to m.in. handel, transport, usługi finansowe. W czerwcu 2018 roku Rada UE zdecydowała o zamrożeniu dalszych negocjacji akcesyjnych z Turcją.

Oświadczenie UE - Turcja - 18 marca 2016 roku Unia Europejska zawarła z Turcją pakt służący zredukowaniu migracji docierającej do Grecji z Turcji. Porozumienie weszło w życie 20 marca 2016. Stanowi ono m.in., że wszyscy nowi nielegalni migranci, którzy dotarli na greckie wyspy z Turcji, a którzy nie wnioskuje o azyl lub ich wniosek został oceniony jako bezpodstawny, są odsyłani z powrotem do Turcji na koszt UE. Porozumienie mówi również, że za każdego Syryjczyka odesłanego do Turcji z greckich wysp, inny Syryjczyk przesiedlany jest do Unii (maksymalnie 72 000 osób). Turcja zobowiązała się, że podejmie kroki zapobiegające powstaniu nowych szlaków nielegalnej migracji wiodących z tego kraju do UE. W zamian Turkowie dostali obietnicę zniesienia wiz do UE (ale po spełnieniu kryteriów; do tej pory wiz nie zniesiono). Unia zobowiązała się także do szybszego przelania obiecanych już wcześniej 3 mld euro na uchodźców w Turcji oraz kolejnych 3 mld do końca 2018. W porozumieniu zapowiedziano reaktywację negocjacji akcesyjnych Turcji (w 2016 otwarto nowy rozdział dotyczący polityki budżetowej).

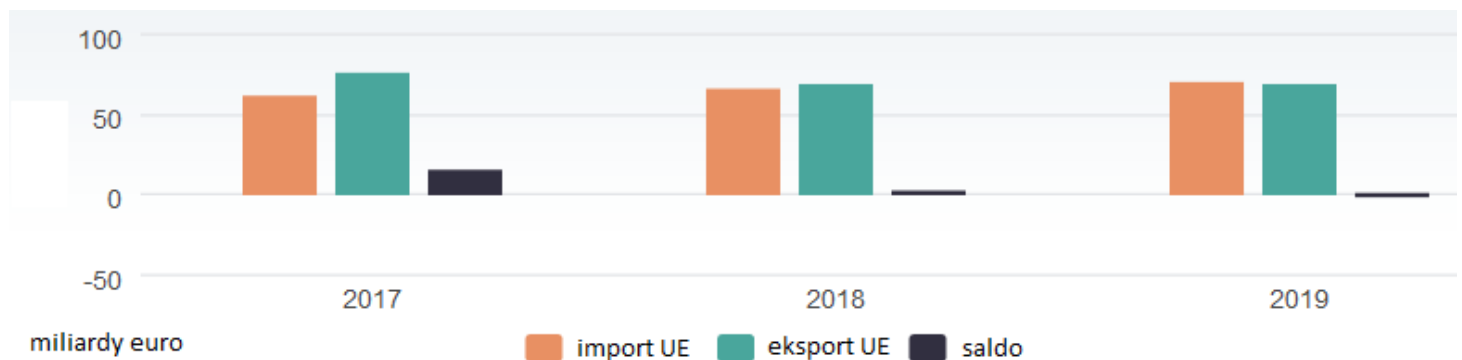
DOBRCZE POWIEDZIANE – FRAZA DNIA

(...) Ze względu na swoje położenie geograficzne Turcja jest ważnym krajem przyjmującym i tranzytowym dla uchodźców i migrantów. W związku z bezprecedensowym napływem osób do Turcji, głównie w następstwie konfliktów w Syrii i w Iraku, kraj ten przyjął około 4 mln uchodźców, co stanowi największą liczbę na świecie. Liczba ta obejmuje 3,6 mln zarejestrowanych uchodźców z Syrii⁵ oraz ponad 370 tys. zarejestrowanych uchodźców i osób ubiegających się o azyl pochodzących głównie z Afganistanu, Iraku, Iranu i Somalii.

(...) Na przestrzeni 2019 r. realizacja postanowień oświadczenia UE-Turcja nadal odgrywała zasadniczą rolę, stanowiąc gwarancję skutecznych działań podejmowanych wspólnie przez UE i Turcję w obliczu wyzwań związanych z migracją. Mimo że w 2019 r. odnotowano wzrost nieuregulowanej migracji z Turcji, oświadczenie nadal przynosiło konkretne rezultaty, przyczyniając się do zmniejszenia liczby nielegalnych i niebezpiecznych przepraw i do ratowania życia na Morzu Egejskim. W 2019 r. łączna liczba osób, które przybyły z Turcji do UE, wyniosła 83 333, w porównaniu z 56 560 w 2018 r. (wzrost o 47 %). Znaczna większość osób przybywających została odnotowana w Grecji. W 2019 r. do Grecji przybyło łącznie drogą morską i lądową 73 626 osób, czyli o 54 % więcej niż w 2018 r. (47 915 osób). Liczba osób przybywających drogą lądową w 2019 r. (13 456) spadła o 15 % w porównaniu z 2018 r., ale liczba osób przybywających drogą morską (60 151) wzrosła o 87 %. Jednak ogólna liczba nielegalnych migrantów na szlaku wschodniośroziemnomorskim w 2019 r. pozostaje znacznie niższa niż w 2015 r. (885 386 osób).

Nadal dokonywano przesiedleń z Turcji do UE według zasady „jeden za jednego” przewidzianej w oświadczeniu. Całkowita liczba osób przesiedlonych na podstawie oświadczenia UE-Turcja od dnia 4 kwietnia 2016 r. (stan na grudzień 2019 r.) wynosi 25 560 (w tym 7 020 osób w 2019 r.), natomiast 1 995 migrantów zostało odesłanych do Turcji na podstawie oświadczenia UE-Turcja (w tym 189 osób w 2019 r.), a 601 na podstawie dwustronnego protokołu między Grecją a Turcją. (...)

- fragment Czwartego sprawozdania rocznego w sprawie Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji opublikowanego przez Komisję Europejską 30 kwietnia 2020 roku. W 2015 Komisja Europejska stworzyła Instrument Pomocy dla Uchodźców w Turcji (część mobilizowanych w jego ramach środków pochodzi z różnych funduszy w ramach budżetu Unii, a część z dodatkowych wkładów państw członkowskich). Instrument zaczął działać na początku 2016. Turcji przyznano 3 mld euro na lata 2016–2017, a kolejne 3 mld euro w lata 2018–2019. Pieniądze przeznaczone są na pomoc humanitarną i rozwojową.

Handel UE-Turcja

W 2019 roku Unii importowała z Turcji towary na kwotę 68,8 mld euro, a wyeksportowała na kwotę 68,3 mld euro. W ubiegłym roku Turcja była 6. co do wielkości partnerem Unii Europejskiej zarówno pod względem importu, jak i eksportu (po Chinach, USA, Zjednoczonym Królestwie, Rosji i Szwajcarii). Z kolei dla Turcji Unia Europejska jest zdecydowanie najważniejszym partnerem (bije na głowę Rosję i Chiny). W 2019 roku do UE27 trafiło ponad 32% tureckiego importu i ponad 42% tureckiego eksportu. Unijny eksport do Turcji to głównie maszyny, sprzęt do transportu, produkty chemiczne i artykuły przemysłowe. Unia importuje te same rodzaje produktów, ale także duże ilości minerałów i paliw.

Źródło: Komisja Europejska <https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/turkey/>